

GAZETA OLKUSKA

gazetaolkuska.pl

facebook.com/GazetaOlkuskaPL

youtube.com/GazetaOlkuska

Speleoklub Olkusz – 55 lat fascynacji podziemnym światem i nie tylko...

Jura Krakowsko-Częstochowska, rozciągająca się umownie od Częstochowy aż po Kraków, bogata jest w przeróżne formy krasowe, m.in. skały i jaskinie. Jest to idealne miejsce do aktywności sportowo-turystycznej, w tym do uprawiania wspinaczki skałkowej oraz eksploracji jaskiń. Pod koniec lat 60 w Olkuszu powstała organizacja zrzeszająca miłośników skał i jaskiń, która z czasem przekształciła się w Stowarzyszenie Speleoklub Olkusz, któremu przyswieca ten sam cel.

Od początku funkcjonowania naszej organizacji, trochę wbrew nazwie, nie skupialiśmy się tylko na jaskiniach, ale również na górach. Członkowie naszego klubu eksplorowali przeróżne zakątki naszego globu. Wyjeżdżaliśmy w góry Ameryki Południowej (Andy) i Północnej, Azji (Himalaje), Afryki (Atlas), a także w bliższe nam Alpy. Tatrzy, mające charakter alpejski, są oczywiście dla nas najbliższymi górami do sprawdzenia swoich umiejętności, zarówno tych na powierzchni (wspinaczka), jak i tych pod ziemią (działalność jaskiniowa).

Najbliższa nam Jura Krakowsko-Częstochowska oferuje wiele możliwości aktywnego spędzenia czasu – setki jaskiń. Niektóre z nich są powiększane o nowe odcinki korytarzy i studni. Nie wszystkie obiekty są udostępnione, np. jaskinie na terenie Ojcowskiego Parku Narodowego, jednak sporą część z nich możemy bez problemu zwiedzać i eksplorować.

Jura Krakowsko - Częstochowska to niezliczone ilości skał, na których można uprawiać

wspinaczkę zarówno tę bardziej ambitną, jak i bardziej rekreacyjną. Podczas roku szkolnego nasi klubowicze mogą korzystać ze ścianki wspinaczkowej mieszczącej się na terenie Szkoły Podstawowej nr 2 w Olkuszu. To tam prowadzimy też zajęcia dla młodszych i tych starszych, którzy chcą poznać zasady wspinaczki.

Członkowie Speleoklubu Olkusz, którzy uzyskali wystarczającą wiedzę i doświadczenie, mogą rozpocząć przygodę w Tatrach. Taternictwo można uprawiać zarówno po stronie polskiej, jak i słowackiej. Warto pamiętać, że działalność jaskiniowa w Tatrach prowadzona jest ze względu na budowę geologiczną (wapień) głównie w Tatrach Zachodnich.

Speleoklub Olkusz zrzesza członków, którzy pasjonują się wspinaczką skałkową, speleologią oraz wspinaniem się na ściankach wspinaczkowych. Każdy może wybrać, co najbardziej go interesuje i z czasem rozszerzać swoje horyzonty. Wielu z nas lubi wszystkie wyżej wymienione aktywności.

Co roku, w zależności od liczby chętnych, organizujemy kurs dla osób chcących poznawać walory jaskiń. Dla tych, którzy chcą bezpiecznie poruszać się po jaskiniach, a niekoniecznie od razu zdobywać jaskinie tatrzańskie, organizowany jest kurs na kartę grotolaza. Klubowicom, którym marzą się również jaskinie w Tatrach, oferujemy kurs taternictwa jaskiniowego (w polskich Tatrach, poza udostępnionymi turystycznie jaskiniami, wejście do jaskiń mogą realizować tylko osoby, które uzyskały kartę taternika jaskiniowego).

W ramach działalności jaskiniowej nie ograniczamy się tylko do eksplorowania jaskiń jurajskich i tatrzańskich. Od kilkunastu lat jeździmy do Czarnogóry, w okolice miasta Bijelo Polje, w rejon kanionu rzeki Bistrice. To właśnie tam znajdowała się niewielka jaskinia o długości 30 metrów, nie odwiedzana przez dłuższy czas przez miejscowych grotolazów (zarówno serbskich, jak i czarnogórskich). Razem z naszym klubem odkryliśmy i wyeksplorowaliśmy ją na nowo. Aktualnie jaskinia mierzy już ponad 3 km i, jak to na Bałkanach bywa, posiada przepiękną szatę naciekową (stalagmity, stalaktyty, stalagnaty, heliktyty). Zawsze podczas wyjazdów staramy się odkrywać nowe korytarze i studnie, tak by eksplorowana przez nas jaskinia mogła być poznana w jak największym stopniu.

Tegoroczny wyjazd do Czarnogóry będzie odbywał się w większym składzie, ponieważ do grupy dołączą koledzy z innych klubów. Jedziemy w miejsce, gdzie główny korytarz zakończony jest jezierzem, więc kontynuować trasę będziemy mogli po przenurowaniu tego odcinka.

Chętnych, którym marzy się odkrywanie piękna podziemnego świata, jak i tych, których fascynuje bardziej przestrzeń i wspinaczka - zapraszamy do naszego klubu! Więcej informacji kontaktowych znaleźć można na naszej stronie internetowej oraz profilu w serwisie społecznościowym Facebook.

**Stowarzyszenie
SPELEOKLUB OLKUSZ**
www.speleoklub.olkusz.pl

fot. Wspinaczka w Tatrach

fot. Eksploracja jaskini w Czarnogórze

fot. Wspinaczka w Tatrach

Jak Powiat Olkuski tracił na reformach podatkowych z ostatnich lat

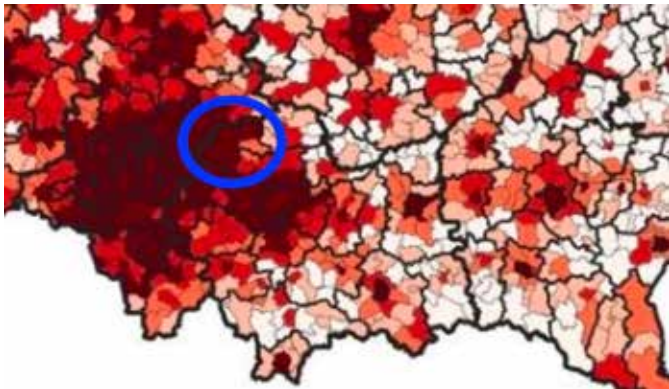
W minionych wyborach samorządowych powierzyli mi Państwo mandat radnego Rady Powiatu w Olkuszu. Pierwszą rzeczą, jaką powinien zrobić dobry gospodarz, jest audyt, dlatego postanowiłem dokładnie przyjrzeć się finansom naszego samorządu. Dobrym narzędziem ku temu jest wydana przez Ministerstwo Finansów Biała Księga, analizująca w sposób kompleksowy stan polskich finansów publicznych w latach 2016 - 2023. Niestety, wyniki tego raportu są druzgocące: tylko w latach 2016- 2022 wprowadzono aż 22 nowe daniny, opłaty i inne obciążenia, które zgodnie z międzynarodową metodą rachunków narodowych są definiowane jako podatki. Ponadto racjonalność wydatkowania środków publicznych spadła, a dług publiczny według metodologii Unii Europejskiej znalazł się na ścieżce do przekroczenia progu 60% PKB. Co szczególnie ważne dla nas, Mieszkańców Powiatu Olkuskiego, raport ten ukazał także jak m.in. nasz samorząd został pokrzywdzony na reformach podatkowych z ostatnich lat, co istotnie zahamowało jego rozwój.

Jak wskazało Ministerstwo Finansów, Biała Księga została przygotowana w celu przedstawienia sytuacji finansów publicznych Rzeczypospolitej Polskiej w momencie przekazywania władzy przez większość parlamentarną, która sprawowała rządy przez osiem poprzednich lat. Celem tej publikacji jest zaprezentowanie „fotografii” tego, z jaką sytuacją Polacy mają do czynienia w kontekście gospodarowania finansami publicznymi na podstawie pierwszej w tym roku informacji Głównego Urzędu Statystycznego i Eurostatu dotyczącej danych o wykonaniu sektora instytucji rządowych i samorządowych w 2023 roku. Kolejna taka notyfikacja będzie miała miejsce we wrześniu bieżącego roku.

W latach 2019 - 2022 przeprowadzone zostały zmiany systemu podatkowego, które spowodowały uszczuplenie wpływów publicznych z tytułu PIT, czyli podatku dochodowego od osób fizycznych: wymienić należy tu przede wszystkim obniżkę stawki pierwszego progu podatkowego z 18% do 17%, a kolejno 12% czy podwyżkę kwoty wolnej od podatku do 30 000 złotych. O ile jak najbardziej popieram samą ideę obniżki podatków, tak poprzedni rząd całkowicie zapomniał przy tym o zabezpieczeniu samorządów przed istotnym pogorszeniem stanu ich finansów. Zgodnie bowiem z art. 9 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, gminy, powiaty oraz województwa partycypują we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych. Dla przykładu, w bieżącym roku wielkość udziału gmin we wpływach z podatku PIT wynosi 55,3

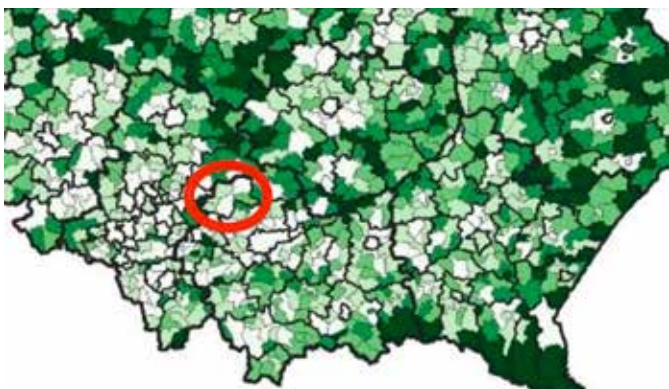
miliarda złotych, co stanowi aż 38,46% wszystkich wpływów! Tymczasem Związek Miast Polskich wyliczył, że łączny ubytek jednostek samorządu terytorialnego w dochodach z udziałów w PIT w latach 2019 - 2023 wyniósł aż 64,4 miliarda złotych...

Jeżeli zatem łączna kwota wpływów z tego tytułu uległa zmniejszeniu, to rząd powinien zadbać, by zrekomensować samorządom te straty. Niestety, jak wszyscy dobrze wiemy, poprzedniej władzy zdecydowanie nie było po drodze z samorządami. Jeszcze w 2021 roku Związek Miast Polskich oszacował straty budżetu Gminy Olkusz z tytułu Polskiego Ładu na aż 14 997 575,00 złotych rocznie. Cały Powiat Olkuski należy ponadto do najmocniej poszkodowanych samorządów w całej Polsce, co obrazuje mapa numer 1: wszystkie gminy wchodzące skład naszego powiatu zostały oznaczone przez Ministerstwo Finansów najciemniejszym kolorem, odpowiadającym ubytkom w PIT w latach 2019 - 2023 na poziomie od 959 do 3 633 złotych na osobę!

MAPA NR 1

Pod wpływem presji samorządów, poprzedni rząd w końcu zabrał się za rekompensatę negatywnych zmian dla samorządów, ale niestety w swoim populistycznym stylu: wszyscy doskonale pamiętamy rozmaitych oficjeli partii władzy z wielkimi czekami dofinansowań, czekających na okłaski niczym bankomat wypłacający nam nasze własne pieniądze. Poza oczywistym „oszustwem wyborczym” w postaci odebrania samorządom pieniędzy, by następnie z dumnie wypiętą do kamer pierśią je oddawać, brak było transparentnych kryteriów, na podstawie których środki te były rozdysponowywane. Środowiska samorządowe bezsukcesyjnie apelowały, że podział środków inwestycyjnych

MAPA NR 2

z nowoutworzonych programów wsparcia budzi wątpliwości punktu widzenia przejrzystości, apolityczności oraz adekwatności, a ponadto w kolejnych konkursach i programach konsekwentnie wspierano w większym stopniu samorządy, których władze związane były z partią rządzącą (w 2023 roku byliśmy nawet świadkami skrajnej sytuacji, gdzie Gmina Przytuły otrzymała rekompensatę w wysokości 535% swojego ubytku z PIT, a Warszawa w wysokości niecałych 5%). Samorządy zostały tym samym uzależnione od środków finansowych mających charakter uznaniowy, co w oczywisty sposób wykluczało funkcjonowanie adekwatnego i funkcjonalnego systemu ich finansowania.

Wśród narzędzi „wsparcia” samorządów przez poprzednią władzę wymienić należy przede wszystkim uruchomiony w 2020 roku Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych (RFIL) oraz przyznawanie promes w ramach Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych (RFPŁ-PIS). Mapa numer 2 przedstawia podział

środków z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych na osobę dla gmin i miast na prawach powiatu w latach 2020-2021, a mapa numer 3 obrazuje podział promes z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na osobę dla gmin i miast na prawach powiatu w latach 2021-2023. W obu przypadkach widzimy dysproporcje w uzyskanym przez nasz samorząd „wsparciu” do strat, jakie ponieśliśmy na reformach podatkowych poprzedniej władzy. Szczególnie widać to na przykładzie dofinansowań z Polskiego Ładu, gdzie z jednej strony byliśmy bombardowani informacjami o rzekomym „rekordowym wsparciu dla Olkusza” czy wielomilionowych dofi-

nansowaniach, a z drugiej strony Gmina Olkusz została oznaczona przez Ministerstwo Finansów najjaśniejszym kolorem, oznaczającym najniższe wsparcie, mieszczące się w zakresie od 145 do 1 822 złotych na osobę.

Mapa numer 4 przedstawia natomiast łączną wysokość rekompensat ubytków w PIT na osobę w latach 2019-2023: Gmina Olkusz ponownie została oznaczona przez Ministerstwo Finansów najjaśniejszym kolorem, oznaczającym „wsparcie” w wysokości od 790 do 2957 złotych na osobę. Fakty są zatem takie, że Gmina Olkusz znalazła się w kategorii samorządów najbardziej pokrzywdzonych oraz jednocześnie w kategorii samorządów, które otrzymały

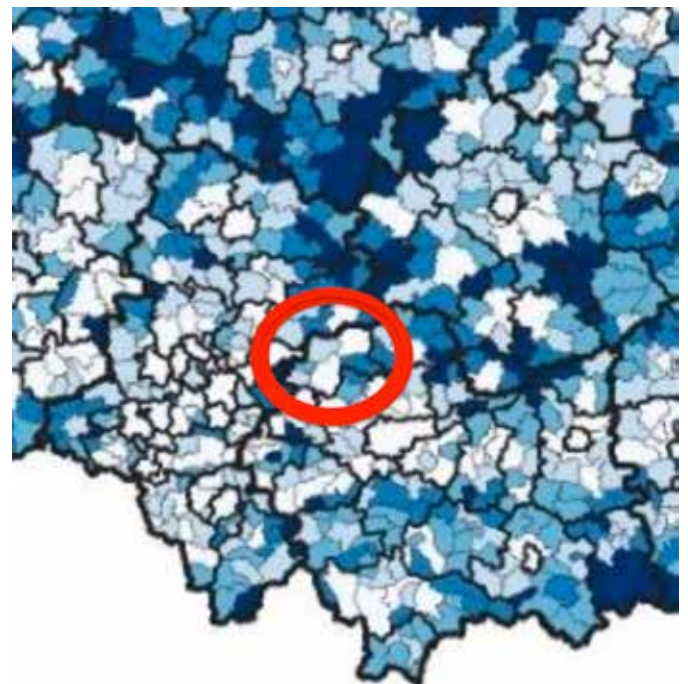
najmniejszą rekompensatę. Inne z wprowadzanych przez poprzedni rząd rozwiązań nie funkcjonowały na dodatek w praktyce finansowej samorządów: w wyniku podejmowanych ad hoc decyzji, np. wypłata części rozwojowej subwencji ogólnej była regularnie zawieszana, podobnie jak działania reguły stabilizującej dochody podatkowe.

Ministerstwo Finansów wskazało także, że samorządy, przystępując do konstruowania swoich budżetów, nie wiedziały, na jakie wsparcie mogą liczyć w danym roku, przez co trudno było im racjonalnie zaplanować wydatki lub rozpocząć realizację zadań wieloletnich, gdyż rekompensaty te były przekazywane na ogół pod koniec roku budżetowego. Wszystko to prowadziło do sytuacji, gdzie stosowane rozwiązania dotyczące „wsparcia” samorządów nie sprzyjały jeszcze dodatkowo stabilności oraz przewidywalności prowadzenia przez nie gospodarki finansowej.

Reformy podatkowe to zresztą nie jedyny czynnik negatywnie wpływający na sytuację finansową samorządów w ostatnich latach. Wskazać należy tutaj przede wszystkim wysokość subwencji oświatowej, którą samorządy otrzymują co roku z budżetu państwa na utrzymanie lokalnych szkół oraz zapewnienie ich prawidłowego funkcjonowania. Otrzymywane przez samorządy dotacje nie wystarczały bowiem na pokrycie wszystkich potrzeb, a z roku na rok „dziury budżetowe” były coraz większe. W konsekwencji, w 2023

MAPA NR 3

roku łączny koszt związany z systemem oświaty w Gminie Olkusz wyniósł ponad 110,58 miliona złotych, podczas gdy otrzymana przez nas na ten cel subwencja wyniosła zaledwie... 43,36 miliona złotych, czyli zaledwie 39,21% tej kwoty. Samorządy w całej Polsce, nie otrzymując wystarczających środków do zapewniania prawidłowego funkcjonowania szkół, są tym samym zmuszone albo do coraz większego cięcia kosztów w oświacie albo do „łatania” wspomnianych „dziur budżetowych” pieniędzmi, które miały być pierwotnie przeznaczone na lokalne inwestycje, takie jak chociażby remonty dróg... no ale zwiększenie subwencji oświatowej nie dawało jednak możliwości dokonywania „gospodarskich wizyt” z wielkimi czekami...

Bardzo dobrą wiadomością jest zatem największa od 30 lat podwyżka subwencji oświatowej na 2024 rok, wynosząca aż 23,4 miliarda złotych. Dla porównania, jest to kwota niemal identyczna jak ta, o którą zwiększyła się ona łącznie przez wszystkie 8 lat rządów poprzedniej władzy.

W istotny sposób budżety samorządów były także drenowane przez liczne nowe opłaty, które możemy znaleźć m.in. na rachunku za energię elektryczną, w części związanej z rozliczeniem dystrybucji energii elektrycznej. Są to przede wszystkim wprowadzona w 2016 roku opłata OZE, wprowadzona w 2019 roku opłata kogeneracyjna, wprowadzona

MAPA NR 4
w 2021 roku opłata mocowa czy wprowadzona w 2021 roku opłata zastępcza. Suma wpływów nowych obciążeń podatkowych powiązanych bezpośrednio z rozliczeniem dystrybucji energii elektrycznej oraz innych związanych z rynkiem energii powiększona o podatek VAT w latach 2016 - 2022 wyniosła ok. 19 miliardów złotych. Tak znaczne podniesienie podatków od energii w dobie kryzysu energetycznego nie tylko budzi poważne wątpliwości merytoryczne, ale także miało ogromny wpływ na wydatki bieżące jednostek samorządu terytorialnego. Wszyscy pamiętamy przecież jeszcze niedawno wyłączane nocą latarnie w całej Polsce, w tym również w poszczególnych gminach powiatu olkuskiego.

Co warto podkreślić, obecny system dochodów jednostek samorządu terytorialnego obowiązuje już blisko 20 lat, przez co, z uwagi na dynamicznie zmieniające się otoczenie społeczno-gospodarcze oraz prawne, wymaga on dostosowania do obecnych realiów oraz realizowanych zadań. Obserwację tę potwierdzają w szczególności same samorządy, które postulują przeprowadzenie stosownych reform poszerzających ich potencjał dochodowy, który w większym stopniu odpowiadałby zakresowi wykonywanych zadań. Świetną wiadomością jest zatem fakt, że Ministerstwo Finansów przygotowuje obecnie zmiany w zakresie systemu finansowania jednostek samorządu terytorialnego, których głównym celem będzie właśnie wprowadzenie rozwiązań zapewniających stabilność i przewidywalność finansów samorządowych.

Miłosz
Pałka

